

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
НА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ РІВНІ “МАГІСТР”
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ”**

Методичні рекомендації

Київ – 2006

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
НА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ РІВНІ “МАГІСТР”
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ”**

Методичні рекомендації

Київ – 2006

Методичні рекомендації підготовлені кафедрою олімпійського та професійного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Авторський колектив:

професори: Ю.М. Шкретій, С.Ф.Матвєєв, В.Ф. Бойко; доценти О.В. Борисова, Л.А. Харченко, Л.О. Радченко; ст.викладачі І.О.Когут, Я.С. Щербашин, І.С. Павлюк; І.І. Малинський

За загальною редакцією професора Ю.М.Шкретія

Рецензенти: директор Науково-дослідного інституту НУФВСУ, к.пед.наук, доцент **О.А.Шинкарук**; завідувач кафедри теорії і методики спортивної підготовки та резервних можливостей спортсменів, к.пед.наук, доцент **Л.О.Драгунов**

Рекомендовано до друку Рішенням Вченої ради НУФВСУ від 22.03.2006 р. протокол № 9

В методичних рекомендаціях викладено організаційно-методичні засади підготовки студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні “магістр”, а також особливості проведення наукової роботи та стажування з магістрантами.

Для викладачів спеціалізованих вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

стор.

Вступ	4
Розділ I Підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні “магістр”	5
1.1 Професійно-кваліфікаційні характеристики спеціалістів на освітньому рівні “магістр”	5
1.2 Структура та зміст підготовки магістрантів.....	15
1.3 Проблеми викладання профільних дисциплін та напрямки вдосконалення навчального процесу.....	22
Розділ II Наукова робота, як основна складова підготовки магістрів.....	23
2.1 Формування наукових інтересів студентів.....	23
2.2 Особливості підготовки магістерських робіт.....	28
2.3 Організаційно-методичні заходи щодо вдосконалення наукової роботи.....	29
Розділ III Стажування магістрів зі спеціальності “Олімпійський та професійний спорт”.....	31
3.1 Організація та особливості проведення практики для студентів магістратури.....	31
3.2 Програма стажування.....	33
3.3 Проблеми та перспективи вдосконалення проведення стажування.....	35
Заключення	37
Література	38
Додатки	42

ВСТУП

Сьогодні Україна як ніколи гостро відчуває потребу в кваліфікованих кадрах у сфері фізичної культури і спорту. Процеси глобалізації й євроінтеграції суспільства, міграція спортсменів, тренерів і інших фахівців нашої галузі, конкурентноздатність на ринку праці висуває особливі вимоги до структури підготовленості фахівців олімпійського і професійного спорту, а отже, і до удосконалювання системи фахової освіти. Принциповими змінами в системі підготовки фахівців з вищою освітою є підготовка на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях, найвищим з яких є магістр, а також введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Система кадрового забезпечення фізичного виховання, фізичної культури і спорту має визначити стратегію її розвитку в нових соціально-економічних умовах, що спрямовується на вирішення багатофункціональних завдань галузі, і перш за все, на зміцнення здоров'я населення України, збереження і зміцнення позицій українського спорту на міжнародній арені, підвищення ефективності діяльності фізкультурно-спортивних організацій, впровадження сучасних наукових досягнень, нових механізмів управління тощо. Стандартизація освіти в сфері фізичної культури і спорту дозволить установити однакові вимоги до змісту, обсягу і якості вищої освіти. Тому дослідження проблем і перспектив вдосконалення магістерської підготовки за фахом «Олімпійський і професійний спорт» у сучасних умовах реформування суспільства в країні, є актуальним.

РОЗДІЛ І

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ НА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ РІВНІ “МАГІСТР”

1.1. Професійно-кваліфікаційні характеристики спеціалістів на освітньому рівні “магістр”

Підготовка магістрів за фахом «Олімпійський і професійний спорт» у НУФВСУ здійснюється з 1 жовтня 2000 року на підставі: „Закону України про освіту”; „Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти”; Рішення Вченої ради НУФВСУ від 29.06.2000р. „Про підготовку магістрів олімпійського та професійного спорту”; Наказу НУФВСУ «Про організацію навчання на освітньому рівні „магістр” [22].

Згідно концепції педагогічної освіти, що схвалена колегією Міністерства освіти України (протокол № 17/1-5 від 23.12.98 р.) **магістр** – це освітньо-кваліфікаційний рівень педагогічного працівника, який оволодів поглибленими фундаментальними психолого-педагогічними і фаховими знаннями інноваційного характеру, набув досвіду застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань.

У радянській системі вищої освіти, а також у системі вчених звань і ступенів ступеня магістр не було. У країнах, де прийнята англо-американська система вищої освіти, таких як США, Великобританія й інших, магістр – це другий академічний ступінь, що надається особам, які закінчили університет або прирівняний до нього навчальний заклад (з академічним ступенем бакалавра), пройшли додатковий курс протягом 1-2 років та склали іспити і захистили дисертацію [1, 2, 4, 15, 19, 28, 34].

Однак, якщо звернутися до історії, то підготовка магістрів має давні корені. Так, у середні віки вчений ступінь магістра надавався викладачам «семи вільних мистецтв», згодом – випускникам філософських факультетів університетів в 19 в. замінений ступенем доктора філософії. У дореволюційній Росії ступінь магістра існував на усіх факультетах університетів, крім медичного, і особи, які здобули його, мали право завідувати кафедрою. Ступінь магістра присуджувався після закінчення університету, складання усного іспиту з профільних предметів і публічного захисту дисертації, що була схвалена факультетом [8].

Відповідальність за підготовку магістрів в НУФВСУ за спеціальністю „Олімпійський та професійний спорт” покладено на кафедру олімпійського і професійного спорту (рішення Ради НУФВСУ від 29 червня 2000 р.) [22]. Для здійснення магістерської підготовки розроблено навчально-методичний супровід, а саме: навчальний план і графік; навчально-методичні комплекси, що забезпечують спеціальні навчальні дисципліни кафедр теорії і методики спортивної підготовки та резервних можливостей спортсменів й олімпійського і професійного спорту; документи, що супроводжують організаційну і науково-методичну роботу з магістрантами на спортивно-педагогічних кафедрах; об'ємні вимоги, тематику оглядових лекцій; білети для курсових і державних іспитів. Ефективність процесу підготовки забезпечується завдяки чіткій роботі структур Університету: навчального відділу, деканату, теоретичних і спортивно-педагогічних кафедр [3, 5, 7, 16].

В основі організації і методики процесу магістерської підготовки лежать державні стандарти вищої освіти, розробка яких здійснюється у відповідності до Указу Президента України від 12.09.95 р. № 832 "Про основні напрямки реформування вищої освіти України", Закону України "Про освіту"; Постанови Кабінету Міністрів України від 20.01.98 р. № 65 "Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)"; Наказу Міністерства освіти України від 04.03.98 р. № 86 "Про введення в дію "Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні

(ступеневу освіту); Наказу Міністерства освіти України від 31.07.98 р. "Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищої освіти" [1, 8, 9, 10, 16, 28, 30, 31].

З урахуванням положень Державної системи стандартизації України (ДСТУ 1.0-93. Основні положення) в Україні встановлюються такі компоненти державних стандартів вищої освіти (рис.1-2):

- державна компонента;
- галузева компонента;
- компонента вищого навчального закладу.

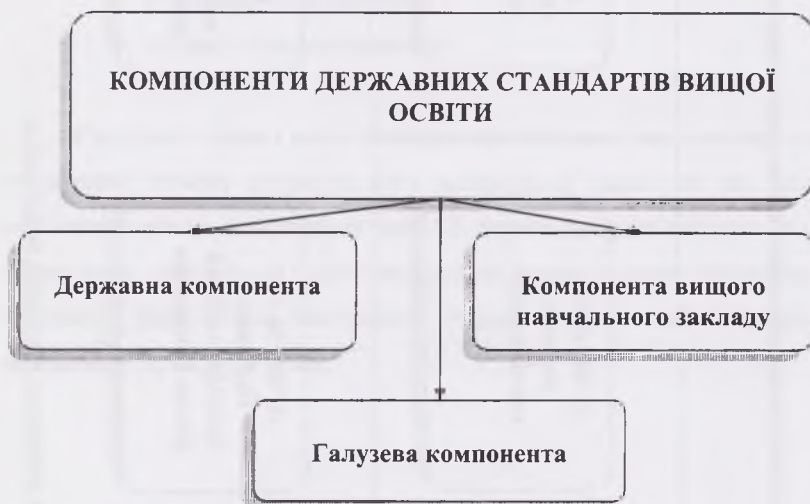

Рис.1. Компоненти державних стандартів вищої освіти

ДЕРЖАВНА КОМПОНЕНТА ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

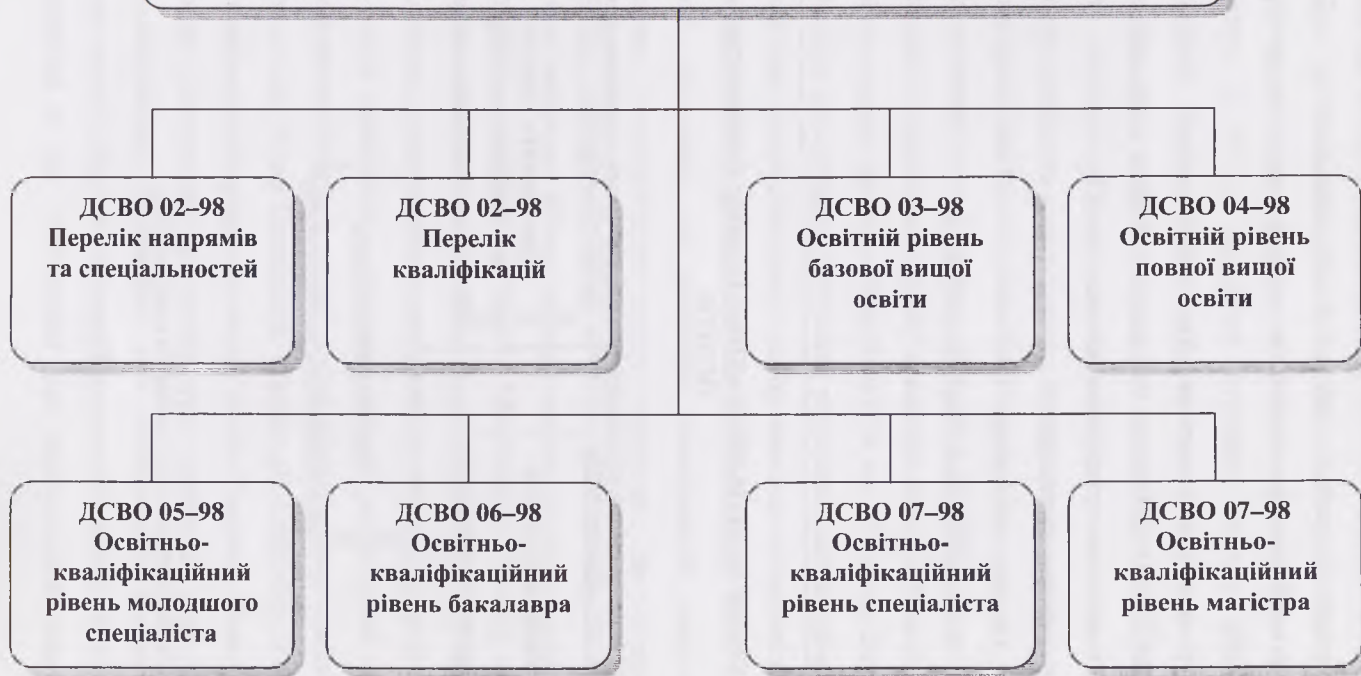

Рис.2. Державна компонента державних стандартів вищої освіти

Структурно-технологічним втіленням засад формування галузевої компоненти є поєднання чотирьох основних складових, а саме: освітньо-кваліфікаційної характеристики (змісту вищої освіти), освітньо-професійної програми (змісту навчання), навчальної дисципліни та засобів контролю (рис.3) [2, 6].

Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця зі спеціальності 8.010203 „Олімпійський і професійний спорт”, що розроблена у 2002 році кафедрою олімпійського і професійного спорту і затверджена НУФВСУ та Міністерством освіти та науки України, магістр олімпійського і професійного спорту повинен володіти сучасними знаннями й вміннями не менш ніж на трьох основних рівнях (рис4):

- загальному;
- соціально-професійному;
- професійно-орієнтованому.

Сукупність знань і вмінь магістра олімпійського і професійного спорту обумовлює сучасну структуру його професійної діяльності, що визначена основними вісьма напрямками (рис.5): навчально-тренувальним; агітації і пропаганди; суддівством і представництвом; адміністративно-господарським; системою підвищення кваліфікації; управлінським, науково-дослідним і виховним [11, 12, 14, 17, 20].

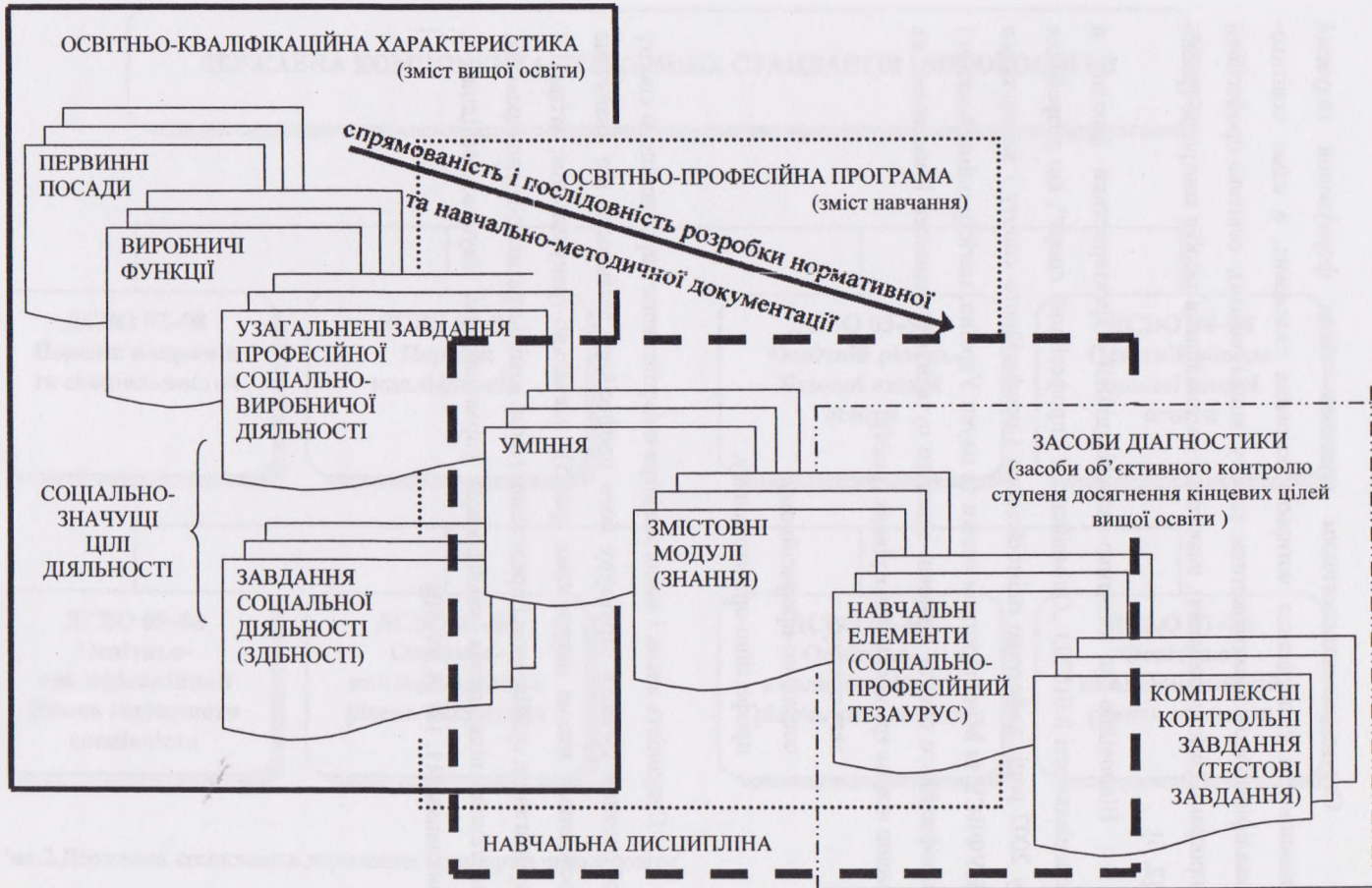

Рис.3. Структурно-технологічне втілення засад формування галузевої компоненти державних стандартів вищої освіти

ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ

Рис. 4. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до рівня знань і вмінь магістрів олімпійського та професійного спорту

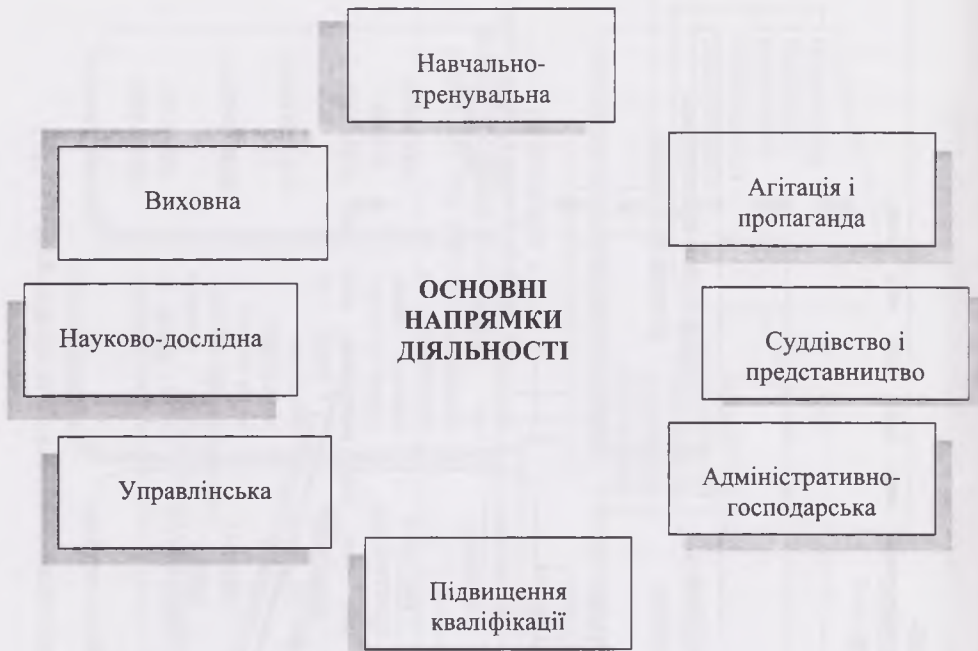

Рис.5. Основні напрямки професійної діяльності магістра олімпійського і професійного спорту

Наведена структура професійної діяльності обумовлена сучасною практикою і реалізується в наступних основних шести групах первинних посад фахівців олімпійського і професійного спорту [30, 36]:

- викладач вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації;
- провідний методист з фізичної культури, методист з фізичної культури I категорії;
- науковий співробітник;

- завідувач лабораторії спеціалізованих науково-дослідних закладів;
- начальник команди з виду спорту; головний тренер; державний тренер; тренер – викладач;
- керівник підприємства, установи, організації спортивної спрямованості, місцевих і державних органів керування фізичною культурою і спортом.

Перераховані вище знання, вміння і можливості їхнього застосування в основних напрямках діяльності й у групах первинних посад визначаються структурою професійної підготовленості майбутніх магістрів, а саме: спеціально-теоретичною, професійно-педагогічною, медико-біологічною, соціально-економічною і правовою, управлінською, спортивно-прикладною і культурно-світоглядною (рис. 6-7) [25, 27].

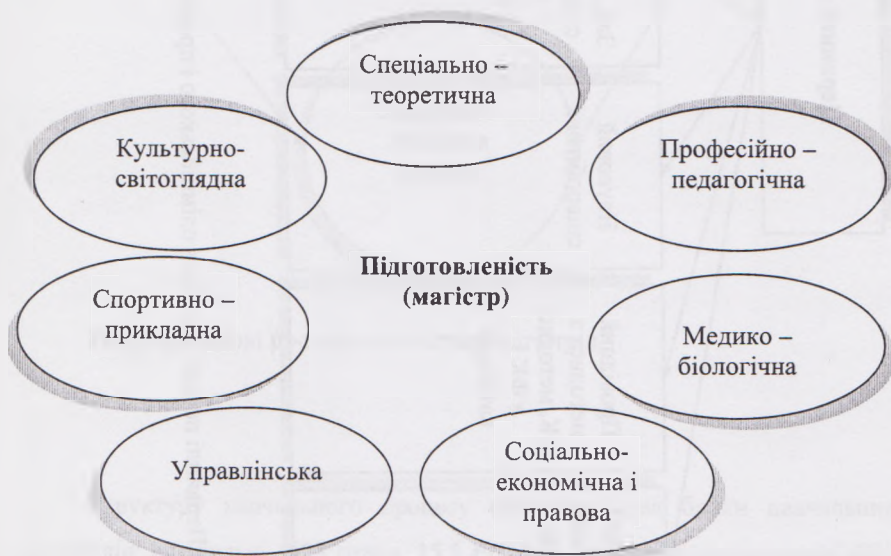

Рис.6. Структура професійної підготовленості магістрів

Рис. 7. Первинні посади магістрів олімпійського і професійного спорту

1.2. Структура та зміст підготовки магістрантів

Згідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та сучасної структури професійної діяльності процес підготовки на освітньому рівні – магістр олімпійського і професійного спорту представляється у формі основних трьох логічно взаємозалежних складових: навчального процесу, науково-дослідної роботи і стажування (рис.8) [13, 18, 20].

Рис.8. Складові процесу підготовки магістрів

Структуру навчального процесу складають два блоки навчальних дисциплін: спеціальні (558 годин, 15,5 ECTS) і професійно-орієнтовані (999 годин, 28 ECTS) (рис.9) [30, 32, 35, 36].

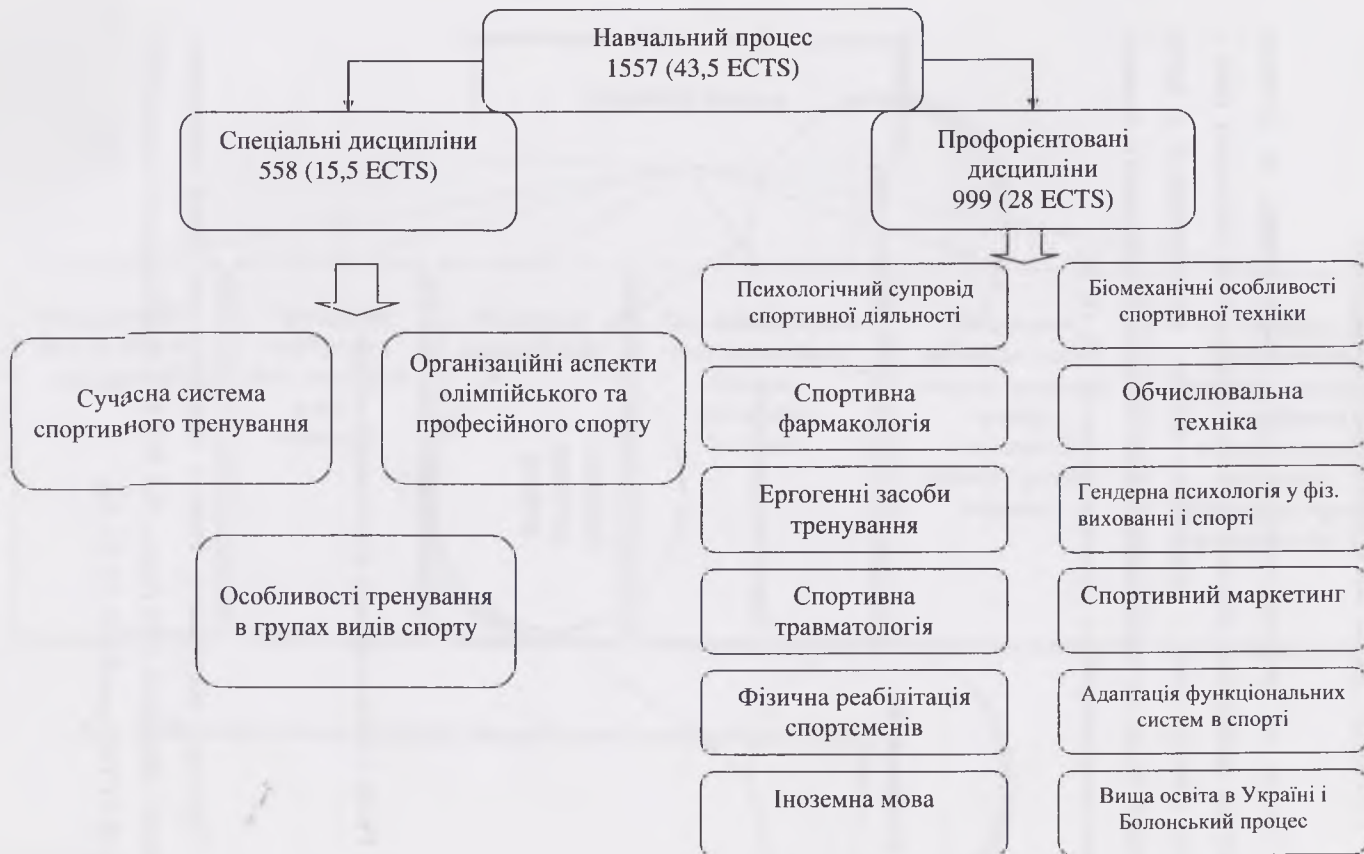

Рис. 9. Структура навчального розділу в магістратурі зі спеціальності „Олімпійський та професійний спорт”

При формуванні навчального плану магістерської підготовки особливу увагу приділено наступності змісту програм дисциплін, що викладаються [21, 29].

Основними формами наукової роботи в магістратурі є (рис. 10):

- підготовка магістерської (кваліфікаційної) роботи (270 годин);
- проведення досліджень відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри межах студентського наукового гуртка;
- підготовка й участь у кафедральних, факультетських, університетських, національних і міжнародних наукових конференціях;
- підготовка та публікація тез і наукових статей.

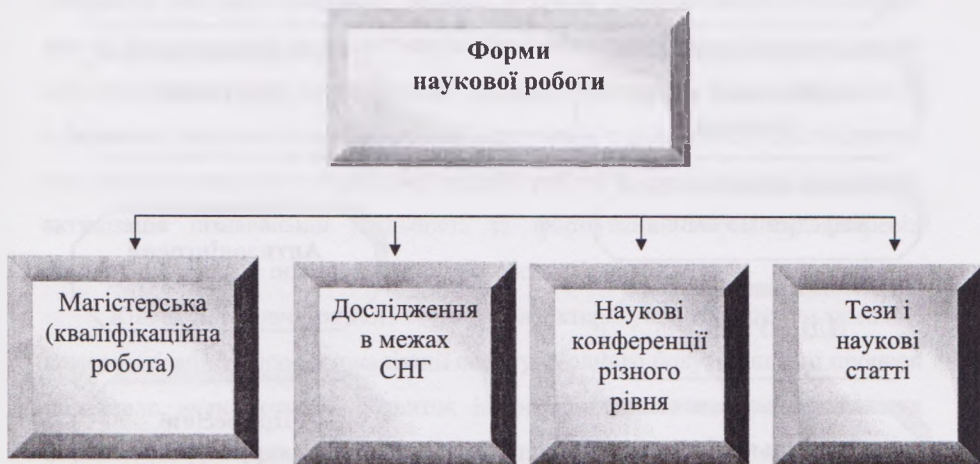

Рис.10. Форми наукової роботи в магістратурі

Стажування (270 годин) передбачає ознайомлення зі специфікою діяльності Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту; Національного олімпійського комітету України (НОК України); Національного комітету спорту інвалідів України (НКСПУ); „Спеціальних Олімпіад” України; Національних федерацій з видів спорту;

Антидопінгового центру; Національних збірних команд з олімпійських і неолімпійських видів спорту; професійних структур; Державного науково-дослідного інституту фізичної культури і спорту (ДНДІФКіС), Науково-дослідного інституту НУФВСУ (НДІ НУФВСУ) і кафедр НУФВСУ (рис.11).

СТАЖУВАННЯ

(270 г)

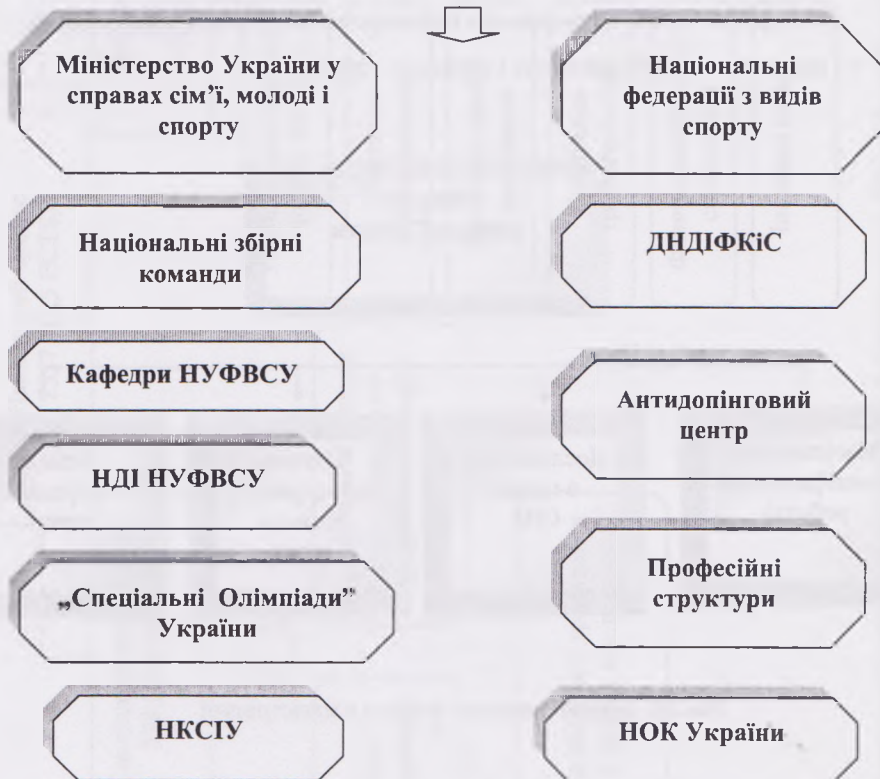

Рис. 11. Розділи стажування в магістратурі

Сучасні вимоги до процесу магістерської підготовки досить високі. Перешкодою для їхнього виконання є конкретні групи теоретичних і практичних питань, які можна представити у вигляді двох блоків проблем: загальних і часткових [23, 24, 33].

Перший складають особливості нашої системи освіти, що не передбачала освітньо-кваліфікаційних рівнів. Це цілком природно відбилося і на тривалості магістерської підготовки (лише 1 рік) та впливі на неї негативних традицій в системі освіти, що формувалися протягом десятиліть – головне диплом, а не знання [5, 26].

Наступною проблемою є специфіка фізкультурних ВНЗ та особливості фаху „Олімпійський та професійний спорт”. Тут, перш за все, необхідно зрозуміти, що вищі навчальні заклади готують науково-педагогічні кадри, але ні в якому разі ні спортсменів. Це і обумовлює науково-дослідну та науково-педагогічну спрямованість процесу навчання. Внаслідок цього, основними завданнями магістерської підготовки є формування аналітичного мислення та навичок у науково-дослідній роботі та педагогічній діяльності, активізація пізнавальної діяльності та формування наукових інтересів студентів, розвиток індивідуальних творчих здібностей.

Кінець XX - початок XXI сторіччя характеризується високими темпами комерціалізації та професіоналізації спорту. З одного боку, зазначені процеси позитивно впливають на розвиток інфраструктури спорту, покращення фінансового становища, реалізацію спортивних амбіцій, з іншого – є потужним негативним чинником, що порушує біологічні закономірності динаміки спортивної форми, що впливають на характер змагальної діяльності, систему змагань, систему підготовки та структуру підготовленості спортсменів. Необхідно зазначити, що вказані зміни є принциповими. Так, якщо раніше зміни в плануванні річного тренування сягали 50% за 5 років, то за останні 10 років – 50% щорічно. Саме динамічність надання інформації в підготовці фахівців обумовлює конкурентоспроможність магістрантів. Для вирішення зазначених питань

необхідні системні знання, вміння та навички, що і визначають кваліфікацію тренера, який здатний побудувати процес підготовки таким чином, щоб спортсмен вийшов на пік спортивної форми для реалізації індивідуальних здібностей в головних змаганнях чотирьохрічного циклу [1, 27].

Проблемним питанням є і підготовка магістерських програм, що з одного боку, мають бути фундаментальними за змістом та якістю, а з іншого – гнучкими, швидко реагуючими на потреби нашої галузі. Забезпечити успішне вирішення цього завдання можна з урахуванням попиту та пропозиції тренерів, викладачів та інших фахівців на ринку праці, визначення ролі теоретичних та спортивно-педагогічних кафедр в реалізації навчальних програм. Саме послідовність підготовки на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях, взаємозв'язок підготовки на теоретичних та спортивно-педагогічних кафедрах, оволодіння студентами психолого-педагогічними закономірностями та технологією пізнавальної діяльності (сприйняття, осмислення, повторення, закріплення вивчаемого матеріалу) на базовому рівні буде сприяти підвищенню ефективності магістерської підготовки.

Реалізація магістерської програми пред'являє особливі вимоги і до кваліфікації викладачів, підвищення якої здійснюється шляхом проведення науково-методичних конференцій, засідань круглих столів, семінарів-нарад та методичних занять з проблем підготовки магістрів, а також удосконалення навчально-методичного та науково-методичного забезпечення підготовки магістрантів [29].

Значної уваги заслуговують питання, що пов'язані з умовами прийому до магістратури. Десятирічний досвід показує, що відбір найбільш здібних студентів для навчання необхідно проводити на конкурсній основі, з урахуванням участі у наукових конференціях та олімпіадах різного рівня, наявності тез і наукових статей в спеціалізованих виданнях, а також орієнтація на продовження навчання в аспірантурі.

Таким чином, загальними проблемами в підготовці магістрів зі спеціальності „Олімпійський та професійний спорт” є:

- особливості системи освіти;
- специфіка вищого навчального закладу;
- особливості спеціальності “Олімпійський і професійний спорт”
- спрямованість підготовки (науково-дослідна і науково-педагогічна діяльність);
- підготовка і зміст магістерських програм (фундаментальність, гнучкість);
- тривалість навчання (1 рік);
- визначення ролі кафедр у реалізації магістерських програм (теоретичних і спортивно-педагогічних);
- відбір найбільш перспективних студентів на конкурсній основі.

До часткових проблем належать:

- активізація пізнавальної діяльності і формування наукових інтересів студентів;
- розвиток індивідуальних творчих здібностей магістрантів;
- формування у студентів аналітичного мислення і навичок у науково-дослідній і педагогічній діяльності;
- послідовність підготовки фахівців на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях;
- взаємозв'язок підготовки студентів на теоретичних і спортивно-педагогічних кафедрах;
- підвищення професійної кваліфікації викладачів.

Вирішення теоретичних і практичних проблем дозволить значно підвищити ефективність підготовки магістрів і їхній внесок у сучасну практику олімпійського та професійного спорту [3, 25].

1.3. Проблеми викладання профільних дисциплін та напрямки вдосконалення навчального процесу

Магістратура зі спеціальності „Олімпійський та професійний спорт” за своєю сутністю є динамічною структурою, що постійно розвивається. Достатньо гострими і злободенними є питання методики викладання і навчання в магістратурі. Магістерська підготовка не лише припускає, а й вимагає перехід до активних форм навчання, переносу акцентів на самостійну роботу студентів, впровадження новітніх методик. Вирішення цих питань і обумовлює проблемний підхід викладання лекційного матеріалу, виключення практики репродукції навчальної інформації, регламентації самостійної і самоосвітньої роботи магістрантів з розширення та поглиблення знань, а також впровадження таких нових організаційних форм роботи зі студентами, як ситуаційні завдання, рольові ігри та наукові семінари. **Основними проблемами навчального процесу є:**

- проблемний підхід у викладанні матеріалу;
- практика репродукування навчальної інформації;
- динамічність навчальної інформації і взаємозв'язок матеріалу з наукою і практикою;
- практичне застосування набутих знань;
- регламентація самостійної і самоосвітньої роботи магістрантів з розширення і поглиблення знань.

Виходячи з вищесказаного, **організаційно-методичними заходами щодо удосконалення навчального процесу є наступні:**

- постійно діюча система підвищення кваліфікації викладачів;
- проведення науково-методичних конференцій, засідань круглого столу, семінарів-нарад із проблем підготовки магістрів;
- впровадження нових організаційних форм роботи зі студентами (ситуаційних завдань і рольових ігор, наукових семінарів);

- активізація зв'язків між навчальними закладами, Міністерством України у справах сім'ї, молоді і спорту; НОК; НКСІУ; Національними федераціями з видів спорту; професійними структурами, науково-дослідними інститутами;
- оволодіння студентами психолого-педагогічними закономірностями і технологією навчально-пізнавальної діяльності (сприйняття, осмислення, повторення, закріплення матеріалу, що вивчається) на базовому рівні підготовки;
- підвищення рівня дисципліни як викладачів, так студентів і магістрантів (вимогливість, індивідуальні завдання і контроль за їхнім виконанням);
- вдосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки магістрантів.

РОЗДІЛ II
НАУКОВА РОБОТА, ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ
МАГІСТРІВ

2.1 Формування наукових інтересів студентів

Наукова складова є важливим напрямом підготовки магістрів. Згідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик магістра зі спеціальності „Олімпійський та професійний спорт” зміст наукової діяльності складають три групи завдань: професійні, соціально-виробничі, соціально-побутові, для реалізації яких розроблено вимоги до фахівців з наукової діяльності (рис. 12-14).

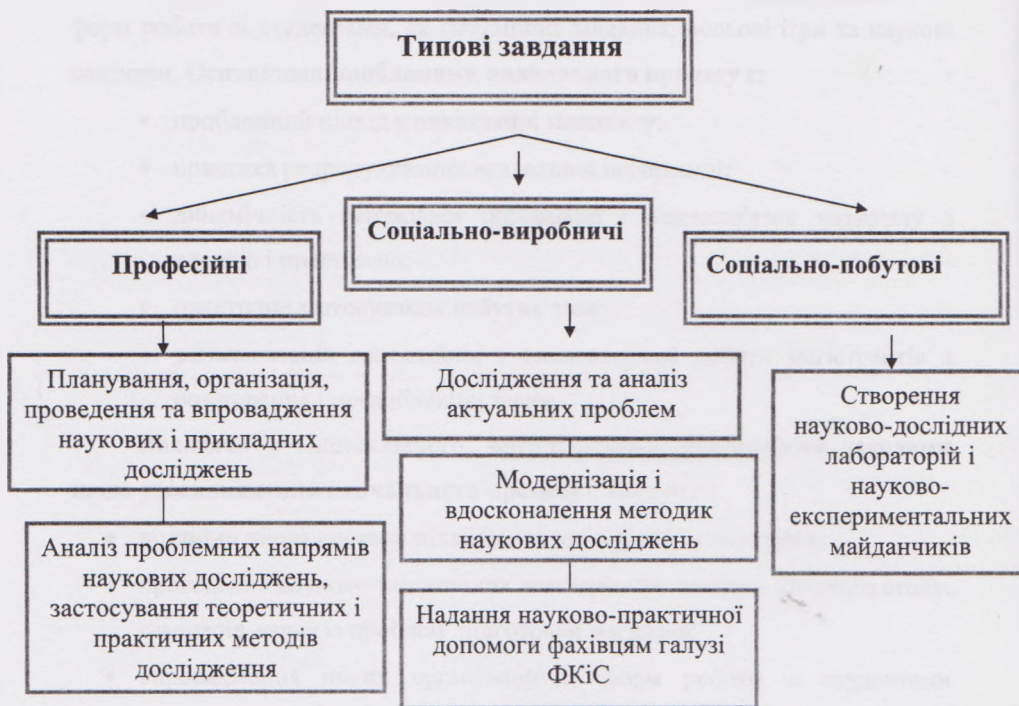

Рис. 12. Зміст наукової діяльності фахівців зі спеціальності “Олімпійський та професійний спорт”

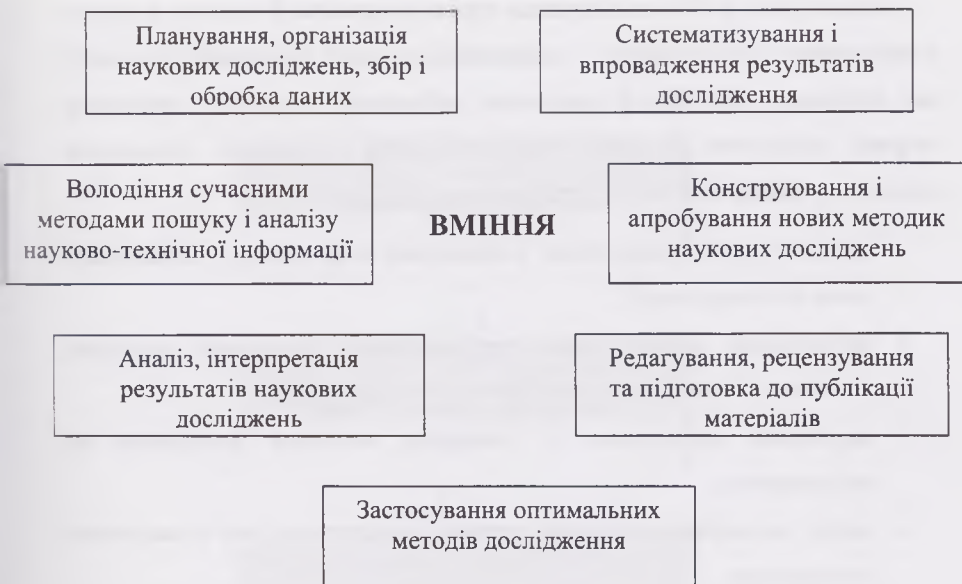

Рис.13. Вміння з наукової роботи фахівців зі спеціальності “Олімпійський та професійний спорт”

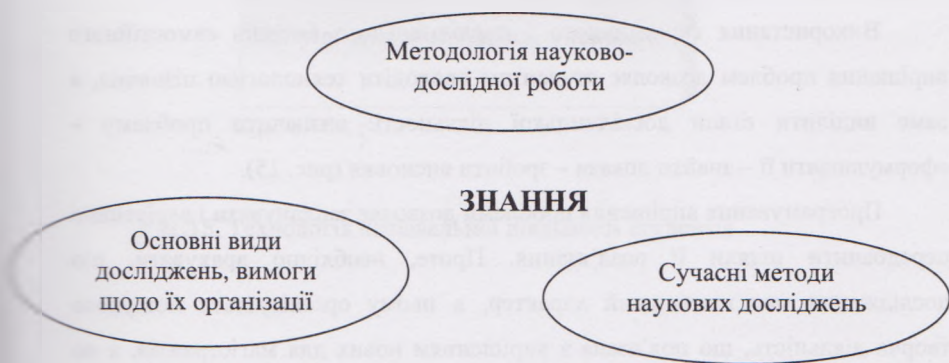

Рис. 14. Знання з наукової роботи фахівців зі спеціальності “Олімпійський та професійний спорт”

Саме наукова робота магістрантів сприяє реорганізації системи освіти та домінуванню гуманістичного і надпредметного типу навчальної діяльності над технократичним, що в свою чергу обумовлює розвиток і реалізацію творчих здібностей фахівця. Внаслідок цього, основними завданнями проведення наукової роботи з магістрантами є [13, 24, 33]:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності;
- застосування набутих знань при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань;
- оволодіння методиками і сучасними методами досліджень та експерименту;
- вибір і застосування наукових методів, що адекватні темі та завданням дослідження;
- розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння технологією пізнавальної діяльності;
- формування наукових інтересів.

Використання евристичного і дослідницького методів самостійного вирішення проблем дозволяє студентам оволодіти технологією пізнання, а саме виділити етапи дослідницької діяльності: визначити проблему – сформулювати її – знайти докази – зробити висновки (рис. 15).

Програмування вирішення проблеми дозволяє запланувати і варіативно передбачити шляхи її розв'язання. Проте, необхідно врахувати, що дослідження має навчальний характер, в ньому організується пошукова творча діяльність, що пов'язана з вирішенням нових для магістрантів, а не для суспільства проблем. Саме тому, згідно до програми організації пізнавальної діяльності частина завдань вирішується самостійно, а частина – під керівництвом викладача [16, 31].

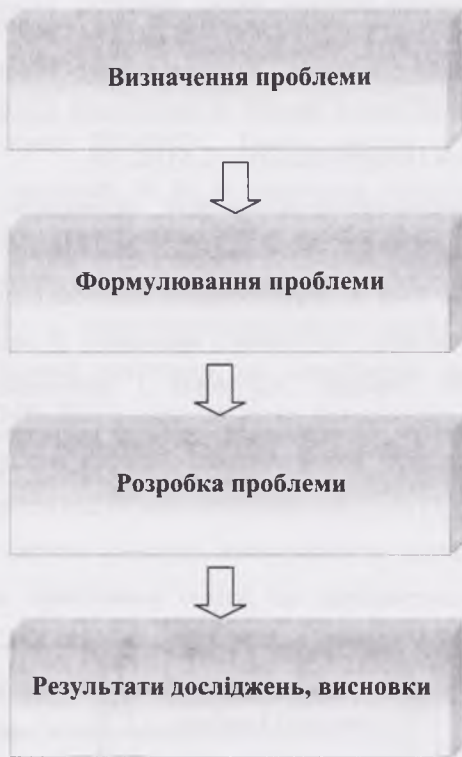

Рис.15. Технологія пізнавальної діяльності студентів

Таким чином, наукова робота магістрантів це навчання самостійному процесу пізнання в умовах поставленої проблеми, використання набутих знань для вирішення нових проблем.

2.2 Особливості підготовки магістерських робіт

Магістерська (кваліфікаційна) робота - самостійна науково-дослідницька праця, яка має елемент новизни, що свідчить про рівень професійної підготовки фахівця, спроможність студента творчо реалізовувати на практиці набуті знання та вирішувати наукові проблеми в галузі фізичної культури і спорту (додатки А, Б) [9, 30].

Основні блоки організаційно-методичного керівництва підготовкою магістерських робіт складають послідовні дії магістрантів та наукових керівників, а саме: вибір теми і її формулювання; розробка структури, змісту; написання вступу і I розділу; підготовка і написання II розділу; участь у наукових конференціях кафедри; підготовка і написання III розділу; підготовка наукової статті; написання IV розділу, висновків, практичних рекомендацій та списку літературних джерел; оформлення і представлення роботи до ДЕК (рис. 16).

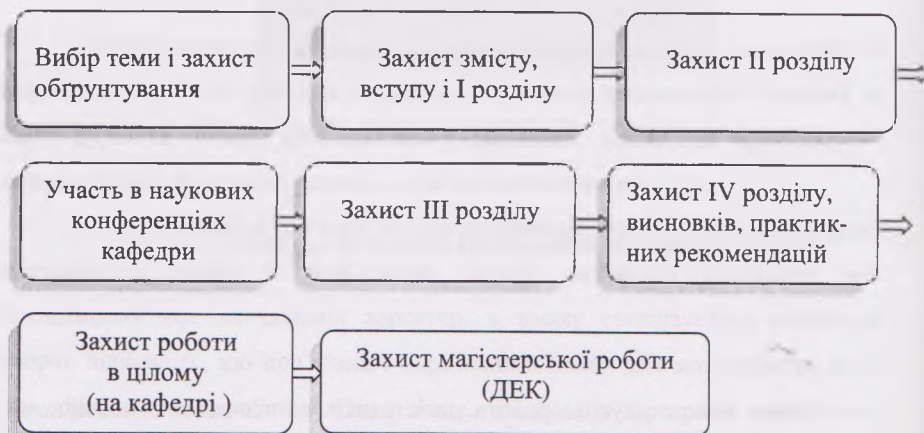

Рис. 16. Основні блоки організаційно-методичного керівництва підготовкою магістерських робіт

2.3 Організаційно-методичні заходи щодо вдосконалення наукової роботи

Відзначаючи суттєвий вплив науково-дослідної роботи на якість магістерської підготовки зі спеціальності „Олімпійський та професійний спорт”, необхідно виділити особливу роль стрижневої ланки в реалізації кадрової політики НУФВСУ. Такою ланкою є кафедри спортивно-педагогічних дисциплін. Як би не працювали теоретичні кафедри, і якими б не були їхні досягнення, успіх у підготовці кадрів нашої галузі, в тому числі і через магістратуру, неможливий без спадкоємності у викладанні, та ділового співробітництва зі спортивно-педагогічними кафедрами. При відсутності повноцінної базової підготовки, що передбачена програмами спеціальних дисциплін (ТМВОВС) і включає чітко налагоджену систему студентських наукових гуртків кафедр, проблематично розраховувати на серйозне підвищення якості підготовки майбутніх магістрів [2, 6, 27].

Значна частина магістрів, поступаючи до магістратури, зустрічаються із серйозними проблемами освіти, що відбивається на якості підготовки дисертацій. Саме науково-дослідницька робота зі студентами на базовому рівні та підготовка курсових і дипломних робіт розглядаються як основні етапи підготовки до навчання у магістратурі [32].

Для забезпечення взаємозв'язку наукової роботи в магістратурі з практикою велика увага приділяється відповідності її змісту науковій діяльності фахівців галузі фізичної культури і спорту. Для досягнення поставленої мети, перш за все, до магістерських робіт пред'являються вимоги про відповідність їх плану науково-дослідної роботи кафедри та вимогам до наукових праць. Розв'язання цього питання стане більш ефективним при спільному керівництві підготовкою дипломних і магістерських робіт теоретичними та спортивно-педагогічними кафедрами[10].

Серед проблем проведення науково-дослідної роботи виділяють наступні:

- підготовка студентів для вступу до магістратури (і, насамперед, на спортивно-педагогічних кафедрах);
- організація науково-дослідної роботи протягом базової підготовки;
- рівень професійної підготовленості наукових керівників;
- відповідність досліджень магістрантів плану науково-дослідної роботи кафедри;
- відповідність наукової підготовки магістрів змісту наукової діяльності фахівців галузі;
- підвищення рівня написання магістерських робіт і відповідність їх вимогам до наукових праць;
- активізація і підвищення ефективності роботи наукового студентського гуртка;
- вдосконалення науково-методичного забезпечення підготовки магістрантів.

Враховуючи вище сказане, **організаційно-методичними заходами щодо удосконалення науково-дослідної роботи є :**

- пошук перспективних студентів, які мають відповідні знання, уміння і навички за обраною спеціальністю і підготовка їх для вступу до магістратури;
- розглядання процесу підготовки курсових і дипломних робіт, як етапу підготовки майбутніх магістрантів;
- спільне керівництво теоретичних і спортивно-педагогічних кафедр дипломними і магістерськими роботами;
- проведення методичних занять для викладачів з питань підготовки магістрів (щодо підготовки магістерських робіт);
- відповідність курсових, дипломних і магістерських робіт плану науково-дослідної роботи кафедри;

- взаємозв'язок науково-дослідної роботи з навчальним процесом і стажуванням;
- участь магістрантів у наукових конференціях і олімпіадах різного рівня;
- підготовка і публікація магістрантами тез і наукових статей у спеціалізованих виданнях;
- залучення аспірантів до керівництва студентськими науковими роботами;
- підготовка магістрантів для вступу до аспірантури;
- видання методичних рекомендацій з проблем підготовки магістрів.

РОЗДІЛ III

СТАЖУВАННЯ МАГІСТРІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ”

3.1 Організація та особливості проведення практики для студентів магістратури

Невід’ємною складовою підготовки студентів 5 курсу зі спеціальності «Олімпійський та професійний спорт» є **стажування**, що спрямовано на підвищення кваліфікації магістранта безпосередньо на робочому місці, що передбачається, а також максимальну можливість працевлаштування та адаптації до трудового колективу після закінчення навчання [25, 33].

Отже, метою стажування є вдосконалення знань та опанування сучасними методами організації роботи, що необхідні для здійснення професійної діяльності. Для досягнення поставленої мети під час стажування вирішуються наступні завдання:

- ознайомлення магістрантів з новими технологіями, прогресивними формами організації праці в галузі олімпійського та професійного спорту в умовах ринкової економіки;
- надання знань щодо організаційної структури, системи матеріального, фінансового, медичного та наукового забезпечення об’єктів стажування;
- ознайомлення зі специфікою роботи викладачів ВНЗ III і IV рівнів акредитації, співробітників науково-дослідних установ і науково-дослідних підрозділів ВНЗ, методистів з фізичної культури, тренерів-викладачів з виду спорту, начальника команди з виду спорту, державного тренера з виду спорту, керівника установи спортивно-спрямованості, а також місцевих і державних органів управління фізичною культурою і спортом;

- набуття магістрантами знань, умінь та навичок щодо виконання професійних обов'язків з урахуванням специфіки роботи та вимог роботодавців;
- оволодіння сучасними засобами та методами наукових досліджень в спорті вищих досягнень.
- підвищення конкурентоспроможності фахівців на ринку праці в олімпійському та професійному спорті.

Керівництво проходженням стажування в Національному університеті фізичного виховання і спорту України здійснюється кафедрою олімпійського та професійного спорту, в функції якої входить: підбір керівника стажування; розробка методичної документації; проведення нарад методистів; методичне керівництво бригадами студентів-практикантів; поточний контроль за проходженням стажування; проведення захисту стажування; підведення підсумків стажування; надання пропозицій, щодо вдосконалення програми, організації та методичного забезпечення стажування [5, 12].

3.2 Програма стажування

Стажування магістрів зі спеціальності “Олімпійський та професійний спорт” відбувається за трьома розділами:

- розділ I – кафедри та структурні підрозділи НУФВСУ;
- розділ II – Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, Національні олімпійський комітет, Національний комітет спорту інвалідів України, Спеціальна Олімпіада України, національні федерації з видів спорту, національні збірні команди України;
- розділ III – Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту України, Науково-дослідний інститут НУФВСУ, Антидопінговий центр.

З метою поліпшення проходження стажування керівником можуть бути внесені певні зміни до розділів програми [19].

Обов'язками керівника стажування є: визначення термінів проходження стажування; вибір об'єктів стажування; формування бригад та призначення методистів; підготовка розпорядчих документів; поточний контроль за перебігом стажування та ведення навчально-звітної документації; організація нарад методистів стажування; організація захисту стажування; аналіз проходження стажування, узагальнення та розробка пропозицій щодо вдосконалення проходження стажування; підведення підсумків стажування [22, 24].

Персональну відповідальність за виконання програми стажування та кваліфіковане забезпечення методичного керівництва несе методист. Методист визначає термін методичних занять бригади; корегує графік подання робочої документації та індивідуального плану роботи студента-практиканта; спільно з методистом об'єкта стажування оцінює діяльність студента-практиканта по виконанню програми стажування; вносить пропозиції щодо вдосконалення програми стажування студентів; забезпечує якісне виконання студентами-практикантами програми стажування; здійснює постійний контроль за проходженням стажування; веде документи обліку відвідувань та успішності, студентів під час стажування; здійснює методичну допомогу студентам у засвоєнні програмного матеріалу; систематично проводить роз'яснювальну та виховну роботу зі студентами в період стажування; складає характеристики студентів-практикантів; надає пропозиції щодо вдосконалення стажування [25].

Під час проходження стажування магістрант отримує консультації з питань, що пов'язані з програмою стажування у методиста кафедри, викладачів кафедр НУФВСУ; брати участь в організаційно-методичних заняттях бригади, нарадах і конференціях; якісно та у повному обсязі виконує усі вимоги програми стажування; своєчасно і якісно складає методичну документацію; дотримується правил безпеки під час проходження

стажування; у разі виникнення суперечливих питань звертається для їх вирішення до керівника стажування та декану факультету [3, 7].

Після закінчення терміну стажування проводиться його захист. До захисту стажування надаються наступні документи (додатки С-Є):

- індивідуальний план роботи магістранта;
- щоденник проходження стажування;
- звіти за кожним з розділів стажування;
- журнал обліку роботи бригади (заповнюється методистом);
- характеристика магістранта-практиканта (складається методистом кафедри олімпійського та професійного спорту).

Діяльність студента-практиканта оцінюється за результатами виконання індивідуального плану роботи, програми стажування, результатів поточного контролю, характеристик з місць проходження стажування та з урахуванням ставлення студента до виконання професійних обов'язків за весь період стажування [6].

3.3 Проблеми та перспективи вдосконалення проведення стажування

Для того, щоб стажування не носило формальний характер, його програма повинна відповідати специфіці майбутньої професійної діяльності, забезпечувати її реальність та централізацію проходження [26].

Серед **проблем проведення стажування** виділяються наступні:

- зміст програм стажування (кількість об'єктів і їхня доступність для ознайомлення);
- формалізм проведення;
- рівень професійної підготовленості керівників стажування;
- узгодженість дій керівників та методистів стажування;
- дотримання методистами програми стажування.

Організаційно-методичні заходи щодо вдосконалення стажування:

- відповідність стажування специфіці майбутньої професійної діяльності;
- реальність процесу проходження стажування;
- централізація процесу проходження стажування;
- проведення методичних засідань керівників стажування;
- проведення організаційно-методичних засідань бригад магістрантів;
- залучення до методичного забезпечення кваліфікованих фахівців, які мають досвід практичної та викладацької роботи.

ЗАКЛЮЧЕННЯ

Перехід України до демократичного суспільства, інтеграція в об'єднану Європу обумовили радикальні зміни в організації та змісті підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту, основна ідея якої складається у переході до багаторівневої системи підготовки кадрів. Подальший розвиток цілісного гармонійного суспільства неможливий без підвищення статусу освіти, що є основою державної політики в галузі освіти. Саме це дозволить нашому суспільству розвиватися по шляху формування нового рівня життя.

У Національному університеті фізичного виховання і спорту України підготовка фахівців відбувається на таких освітньо-кваліфікаційних рівнях: „спеціаліст” – „магістр” – „кандидат наук” - „доктор наук”. Магістратура – це другий рівень вищої освіти, що орієнтований на підготовку фахівців для науково-дослідної та науково-педагогічної, виробничої й адміністративно-управлінської діяльності та передбачає поглиблення загальнонаукових і спеціальних знань в олімпійському та професійному спорті.

Підготовка магістрів за фахом «Олімпійський і професійний спорт» у НУФВСУ здійснюється з 2000 року. Згідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики і сучасної структури професійної діяльності процес підготовки на освітньому рівні – магістр олімпійського і професійного спорту представляється у формі основних трьох логічно взаємозалежних складових: навчального процесу, науково-дослідної роботи і стажування.

Рішення теоретичних і практичних проблем підготовки дозволить значно підвищити ефективність підготовки магістрів і їхній внесок у сучасну практику олімпійського і професійного спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болонський процес: Нормативно-правові документи // Укладачі З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Грехов, Ю.І. Палеха. – К.: Видавництво Європ. ун-ту, 2004 – 102 с.
2. Борисов Д.В. Перспективы развития Европы (по материалам научной конференции EWE'99 в Эйнховене, Нидерланды) // инф. бюллетень ВНТИЦ. – 1999. - № 6. - С.20-23.
3. Вороб'їов М.І., Нестеров В.М., Віннік О.О. Типова навчальна програма з тренерської практики (для студентів 5 курсу факультету заочного навчання та післядипломної підготовки з спеціальності „Олімпійський та професійний спорт“): Метод, посібник. - К.: Олімпійська література, 2003. – 28 с.
4. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентировочных образовательных концепций). – М.: Совершенство, 1998. - 608 с.
5. Грабовський Ю.А., Маляренко І.В., Курсові і дипломні роботи з теорії і методики фізичного виховання для студентів спеціальності 7.010103. „ПМСО. Фізична культура” / ХДПУ. – Херсон, 2001. – 40 с.
6. Гузаиров М.Б., Юсупова Н.И., Гончар Л.Е. Вопросы управления образовательным процессом в зарубежных технических университетах. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1998. – 63 стр.
7. Єфімова А.О., Кривчикова О.Д., Смолюс Г.Г. Педагогічна практика в загальноосвітній школі. Програма та методичні рекомендації студентам III курсу факультету фізичної реабілітації і спеціалізованої підготовки: Метод посібник. - К., 2003. - 20 с.
8. Зволинская Н.Н., Ильина Л.Н., Корнилов В.М. и др. Магистратура: в поисках образа своего выпускника // Теория и практика физ. культ., 1998. - № 11-12. - С. 28-31.

9. Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів (станом на 01.02.03р. / НЮАУ; За ред. М. І. Панова. – Х.: Гриф, 2003. – 335 с.
10. Карпюк Ю.І., Краюшкін В.А., Лахманюк Т.В., Нестеров В.М. Типова навчальна програма з тренерської практики (для студентів з напрямку підготовки „фізичне виховання і спорт”): Метод, посібник. - К.: Олімпійська література, 1998. – 30 с.
11. Концепція розвитку галузі фізичного виховання та спорту в Україні: збірка наукових праць Рівненського економічно-гуманітарного інституту / міністерство освіти України: Дежавний комітет України з фізичної культури і спорту. – Рівне: Ліста, 1999. – 360 с.
12. Кореневський С.А. Научно-образовательный трансфер в системе совершенствования подготовки кадров в вузах физкультурного профиля // Теория и практика физической культуры. – 2003. - № 12. – С. 17-22.
13. Кульга Н.К. Використання інноваційних технологій навчання – запорука успіху підготовки фахівців // проблеми освіти. – 2000. – Вип. 22. – С. 81-85.
14. Магистратура: в поисках образа своего выпускника / Зволинская Н.Н., Ильина Л.Н., Корнилов В.М. [и др.] // Теория и практика физ. культуры. - 1998. - № 11-12. - С. 28-31.
15. Матвеев А.П., Барчукова Г.В., Мясинченко Е.Б., Уголькова И.В. Методологические подходы к формированию концептуальных основ стандарта подготовки магистра физической культуры // Теория и практика физической культуры. – 2000. – № 12. – С. 5-8.
16. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укладачі: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарников; відповідальний редактор М.Ф. Степко. – К., 2004. – 60 с.

17. Мурашов В.И. Российская идея образования как основа государственной образовательной политики // Инф. бюллетень ВНИИЦ, 1999. - №7. - С. 4-73.
18. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К.: Держкомспорт України, 2004. – 15 с.
19. Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физическому воспитанию и спорту: Материалы VII Международной науч. сессии БГУ и НММФКиС РБ по итогам научно-исследовательской работы за 2003 г. (Минск, 6-8 апреля 2004 г.) / БГУФК.– Минск, 2004.– 650 с.
20. Олача М. Педагогика спорта. – Нови Сад, 1996. – 164 с.
21. Переверзин И.И. Менеджмент спортивной организации: Учеб. пособие для студентов высших и средних специальных учебных заведений физической культуры. – М.: СпортАкадемияПресс, 2002. – 244 с.
22. Положення про НДР студентів НУФВСУ (НУФВСУ: І.А.Лисенко, Л.А. Харченко). – К., 2003. – 41 с.
23. Пучков В.П., Новичихин В.А. Проблемы сокращения затрат учебного времени и повышения эффективности его использования в высшей технической школе в современных условиях // Наука производству Материалы ВНТК. / НГТУ. Арзамас, 1998. - С. 319-322.
24. Свищев И.Д., Брегина С.В. Профессиональная подготовка и повышение квалификации специалистов сферы ФКиС // Теория и практика физической культуры. – 2001. - № 12. – С. 9-14.
25. Тишков К.Н., Кошелев О.С., Мерзляков И.Н. Подготовка магистров в Нижегородском государственном техническом университете // Организация процесса обучения студентов в магистратуре. Проблемы и их решение: Тез. докл. Всероссийской научно-методической конференции / НГТУ. Н.Новгород, 1999. - С. 3-9.

26. Уголькова Н.В. Высшее физкультурное образование: в современное состояние и перспективы // Спорт для всех. – 1999. - № 1-2. – С. 29-30, 35-36.
27. Федоров А.И. Методологические аспекты информатизации высшего физкультурного образования: Учебное пособие. – Челябинск: УралГАФК, 2001. – 248 с.
28. Чокорило Р. Педагошгија спорта. – Београд – Нови Сад, 1998. – 242 с.
29. Швидкий В.С. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять з дисципліни „Психологія спорту” для студентів денної, заочної та екстернатної форми навчання ф-ту фіз. вих. та спорту спеціальності 7.010103 ПМСО. Фізична культура / ХДПУ. – Херсон, 2001. - 26 с.
30. Шкретій Ю.М., Європейська інтеграція освіти в сфері фізичної культури і спорту // Тези ІХ Міжнародного наукового конгресу „Олімпійський спорт і спорт для всіх”. – К.: 2005. - С. 941.
31. Якименко Ю. Кредитно-модульня система, як важлива складова інтеграції вищої освіти України до загальноєвропейського освітнього простору // Вища освіта. – 2004. - № 1. – С. 50-54.
32. A New Generation of Programs 2000 - 2004 // Brussels - Luxembourg: European Commission, ECSC-EC-EAEC, 1999. - P.1-8.
33. Karen Petry, Karsten Froberg, Alberto Madella Thematic Network Project AEHESIS. German Sport University, Cologne, 2004 – P. 155.
34. Laporte W. Physical Education in the European Union in Harmonization Process // Journal of ICHPER. SD., Fall 1998, p. 7.
35. Leonardo da Vinci. Get Moving in Europe 1995-99 // Brussels - Luxembourg: European Commission, ECSC-EC-EAEC, 1996. - 11 p.
36. Tempus. Compendium. Academic Year 1996/1997. Tacis // Brussels - Luxembourg: European Commission, ECSC-EC-EAEC, 1997. - 152 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістерські роботи необхідно оформлювати відповідно до Державного стандарту України. Таким стандартом є ДСТУ3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

З огляду на високі вимоги нормативних документів необхідно неухильно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць, формул та ілюстрацій.

Назва магістерської роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок.

У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» і т. ін., в яких не відбито в достатній мірі суть проблеми.

При написанні магістерської роботи здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Використовуючи в магістерській роботі ідеї або розробки, що належать також і співавторам, разом з якими були написані наукові праці, здобувач повинен відзначити цей факт.

В магістерській роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

2. СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (при необхідності);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- практичні рекомендації;
- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності).

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

3.1. Титульний аркуш магістерської роботи (форма 5)

- Титульний аркуш магістерської роботи містить найменування наукової організації або вищого навчального закладу, де виконана робота;
- прізвище, ім'я, по батькові автора; назву магістерської роботи;

- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; місто і рік.

3.2. Зміст

Зміст подають на початку магістерської роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

3.3. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідністю)

Якщо в магістерській роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа - їх детальну розшифровку.

Якщо в магістерській роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

3.4. Вступ

Розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Далі подають загальну характеристику магістерської роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне - сутність проблеми або наукового завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Коротко викладають зв'язок вибраного напрямку досліджень з планами організації, де виконана робота, а також з галузевими та (або) державними планами та програмами.

Обов'язково зазначають номери державної реєстрації науково-дослідних робіт, базових для підготовки та подання магістерської роботи, а також і роль автора у виконанні цих науково-дослідних робіт.

Мета і задачі дослідження

Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наукова новизна одержаних результатів

Подають коротку анотацію нових наукових положень (рішень), запропонованих здобувачем особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Кожне наукове положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко і однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в магістерській зроблено те й те, а сутності і новизни положення із написаного виявити неможливо. Подання наукових положень у вигляді анотацій є найбільш розповсюдженою помилкою при викладенні загальної характеристики роботи.

До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, пристроїв, методик, схем, алгоритмів і ін. Слід завжди розмежовувати одержані наукові положення і нові прикладні результати, що впливають з теоретичного доробку здобувача.

Усі наукові положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни є теоретичною основою (фундаментом) вирішеної в магістерській роботі наукової задачі або наукової проблеми. Насамперед за це здобувачеві присуджується науковий ступінь.

Практичне значення одержаних результатів

В магістерській роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в магістерській роботі, що має прикладне значення, - відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності до використання або масштабів використання.

3.5. Основна частина

Основна частина магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць. В розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень; виклад загальної методики і основних методів досліджень; експериментальну частину і методику досліджень; відомості про проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження; аналіз і узагальнення результатів досліджень.

В огляді літератури магістрант окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, здобувач повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду

літератури не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини магістерської роботи.

В другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напрямку досліджень, наводять методи вирішення задач і їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методику проведення досліджень. В теоретичних роботах розкривають методи розрахунків, гіпотези, що розглядають, в експериментальних - принципи дії і характеристики розробленої апаратури, оцінки похибок вимірювань.

В наступних розділах з вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Здобувач повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які обумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

3.6. Висновки

Викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в магістерській роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки та практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового і практичного використання здобутих результатів. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої в магістерській роботі наукової проблеми (завдання), їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

3.7. Список використаних джерел

Список використаних джерел слід розмішувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні дисертацій), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (див. додаток В).

3.8. Додатки

Для повноти сприйняття магістерської роботи до додатків за необхідності доцільно вносити допоміжний матеріал:

- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- допоміжні ілюстрації.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

Магістерську роботу друкують машинописним способом або за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210X297 мм) через два міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використати папір форматів у межах від 203X288 до 210X297 мм і подати таблиці й ілюстрації на аркушах формату А3.

Обсяг основного тексту магістерської роботи має становити до 50 – 60 сторінок 11-13 авторських аркушів при їх оформленні звичайними друкарськими машинками при друкуванні через 2 інтервали на папері формату А4, або комп'ютером з використанням шрифтів текстового редактору Times New Roman, розміру 14, з полуторним міжрядковим інтервалом.

Текст магістерської роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє - не менше 20 мм, нижнє—не менше 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка друкарської машинки — чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту магістерської роботи - всюди однакова.

Вписувати в текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту.

Друкарські помилки, описки, графічні неточності, які виявилися під час написання магістерської роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою та нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка) машинописним

способом. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини магістерської роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин магістерської роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої") з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розбивку в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину магістерської роботи треба починати з нової сторінки. До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів магістерської роботи підлягають суцільній нумерації.

4.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок дисертації. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини магістерської роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини магістерської роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати:

«1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад:

«1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу).

Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в магістерській роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках дисертації, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації

повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в дисертації подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в магістерській роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Формули в магістерській роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки: 1.... 2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

4.3. Ілюстрації

Ілюструють магістерську роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст - ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис. »;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його. Приклад:

Рис. 1.24. Схема розміщення елементів касети:

- розмотувач плівки;
- сталеві ролики;
- привідний валик;
- опорні стояки.

Основними видами ілюстративного матеріалу в магістерській роботі є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації виконують чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері.

У магістерській роботі слід застосовувати лише штрихові ілюстрації і оригінали фотознімків.

Фотознімки розміром, меншим за формат А4, наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4.

4.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Приклад побудови таблиці:

Таблиця (номер) - Назва таблиці

Головка				
Рядки				
Боковик (заголовки рядків)				Графи (колонки)

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковнику, головці, чи в них обох, а не у прографці; логічний предмет таблиці, або присудок (тобто дані, якими характеризується присудок,) - у прографці, а не в головці чи боковнику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок рядка в боковнику - всіх даних цього рядка.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до загальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які мають відношення до всієї таблиці, виносять в тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи співпадали; неоднорідні - посередині графи; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку магістерської або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її

першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку - боковик.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

4.5. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після ' знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формула знаходиться у рамці, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і звернене в сторону номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять всередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділові знаки не ставити.

4.6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні магістерської роботи магістрант повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в магістерській роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена магістерська робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в магістерській роботі.

Посилання в тексті магістерської роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті магістерської роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: "... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації/6/ 1)"

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Навчальний посібник. -К.: "KM Academia", 1998.- 192 с.

Відповідне подання виноски:

/6/ 1) розділ 1. Ділове спілкування, стор.29.

Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці магістранта.

Посилання на ілюстрації дисертації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, "рис. 1.2".

Посилання на формули магістерської роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад "... у формулі (2.1)".

На всі таблиці магістерської роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті пишуть скорочено, наприклад: "...в табл.1.2".

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивись", наприклад: "див.табл.1.3".

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати

(на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора магістерської праці до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) якщо автор магістерської праці, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дисертації, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. - М.Х.), (підкреслено мною. - М.Х.), (розрядка моя. - М.Х.).

4.7. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т.ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при

написанні дисертацій), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію щодо згаданих вимог можна одержати із таких стандартів: ГОСТ 7.1-84 „Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления”, ДСТУ 3585-97 „Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила”, ГОСТ 7.12-93 „Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила”.

4.8. Додатки

Додатки оформлюють як продовження магістерської роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ В СПИСКУ ДЖЕРЕЛ, ЩО НАВОДЯТЬ У МАГІСТЕРСЬКІЙ РОБОТІ

Характеристика джерела. Приклад оформлення.

Василенко М. В. Теорія коливань: Навч. посіб. - К.: Вища шк., 1992. - 430 с.

Монографії:

- *один, два або три автори*

Афанасьев В.В., Василевский О.Н. Расчеты электрических цепей на программируемых микрокалькуляторах. - М.: Энергоиздат, 1992. - 190 с.

Меликов А.З., Пономаренко Л.А., Рюмшин П.А. Математические модели многопоточковых систем обслуживания. - К.: Техніка, 1991. - 265 с.

- *чотири автори*

Основы создания гибких автоматизированных производств / Л.А. Пономаренко, Л.В. Адамович, В.Т. Музычук, А.Е. Гридасов; Под ред. Б.Б. Тимофеева. - К.: Техніка, 1986.-144 с.

- *п'ять та більш авторів*

Системный анализ инфраструктуры как элемент народного хозяйства / Н.И. Белоусова, Е.И. Вишняк, В.Ю. Левит и др. - М.: Экономика, 1981. - 62 с.

Багатотомні видання

История русской литературы: В 4 т. / АН СССР. Ин-т рус. лит. (Пушкин. дом). - М., 1982. - Т.3: Расцвет реализма. - 876 с.

Перекладні видання

Гроссе З., Вайсмангель Х. Химия для любознательных: Пер. с нем. - М.: Химия, 1980. - 392 с.

Стандарти

ГОСТ 7.1-84. СИБИД. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. - Взамен ГОСТ 7.1-76; Введ. 01.01.86. - М.: Изд-во стандартов, 1984. - 77 с.

Збірники наукових праць

Обчислювальна і прикладна математика: 36. наук. пр. -К.: Либідь, 1993.-99 с.

Словники

Библиотечное дело: Терминологический словарь / Сост.: И.М. Сулова, Л.Н. Уланова. - 2-е изд. - М.: Книга, 1986. - 224 с.

Депоновані наукові праці

Меликов А.З., Константинов С.Н. Обзор аналитических методов расчета и оптимизации мультиресурсных систем обслуживания / Науч.-произв. корпорация "Киев. ин-т автоматизи". - К., 1996. - 44 с. - Рус. - Деп. в ГНТБ Украины 11.11.96, №2210 - Ук96. - Реф. в: Автоматизация производственных процессов. - 1996. - №2.

Пономаренко Л.А., Меликов А.З. Алгоритмы управления в неполнодоступных марковских сетях со сложными механизмами обслуживания и очередями // Ред. журн. "Автоматика и вычислительная техника". - Рига, 1989. - 11 с. - Деп. в ВИНТИ 08. 1 2.89, Ж7305-В89.

Складові частини:

- *книги*

Пономаренко Л.А. Организующая система // Автоматизация технологических процессов в прокатном производстве. - М.: Metallurgia, 1979. - С. 141-148.

- *збірника*

Пономаренко Л.А. Структура системы прерывания с ситуационными приоритетами в АСУТП станков горячей прокатки // Разработка автоматизированных систем управления технологическими процессами. - Тбилиси: Сабчота Сакартвело, 1976. - С. 3-16.

- *журналу*

Меликов А.З., Пономаренко Л.А. Оптимизация цифровой сети интегрального обслуживания с конечным числом пользователей и блокировками // Автоматика и телемеханика. - 1992. - №6. - С. 34-38.

Пономаренко Л.А., Меликов А.З. Ситуационное управление многоканальной системой с переменной структурой обслуживания неоднородного потока // Изв. АН Азерб. Респ. Сер. физ.-техн. й мат. наук. - 1986. - Т. 7, № 6. - С. 79-83.

- *іноземного журналу*

Perez K. Radiation therapy for cancer of the cervix // Oncology.-1993.-Vol.7, №2. - P. 89-96.

- *енциклопедії*

Долматовский Ю.А. Электромобиль // БСЗ. - 3-е изд. -М.,1988. - Т. 30. - С. 72.

Тези доповідей

Пономаренко Л.А., Жучкова Й.В. Оптимальное назначение приоритетов при организации доступа в локальных вычислительных сетях АСУТП // Тр. Междунар. конф. "Локальные вычислительные сети" (ЛОКСЕТЬ 88). - Рига: ИЗВТ АН Латвии, 1988.- Т. 1.- С. 149-153.

Melikov A.Z., Ponomarenko L.A. On the approach to optimal control of queuing systems with multiple classes of customers // Proc. International Conf. on Syst. Sci. XII. – Wrocław (Poland), 1995. - P. 507-515.

Дисертації

Луус Р.А. Исследование оборудования с пневмовакuumным приводом для захвата, перемещения и фиксации при обработке пористых и легкоповреждаемых строительных изделий: Дис. ... канд. техн. наук: 05.05.04. - М., 1982. -212с.

Автореферати дисертацій

Поликарпов В.С. Философский анализ роли символов в научном познании: Автореф. дис. ... д-ра филос.наук: 09.00.08 / Моск. гос. пед. ин-т. - М., 1985. - 35 с.

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист _____

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

роботи студента-практиканта ____ курсу _____ гр.
спеціалізація “Олімпійський та професійний спорт”

/прізвище, ім'я, по-батькові/

під час практики з _____ по _____ р.

Документ складається для планового розподілу усіх видів роботи студента за днями та тижнями на час стажування. Індивідуальний план роботи одночасно є документом планування та контролю. Його складання знайомить практиканта з раціональним плануванням своєї роботи та умінням розподіляти навантаження.

№ р/р	Зміст роботи	Дата виконання роботи	Відмітка про виконання роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист _____

ЩОДЕННИК

роботи студента _____ курсу, _____ групи,
спеціалізація “Олімпійський та професійний спорт”

/прізвище, ім'я, по-батькові/

під час практики

м. Київ з _____ по _____ р.

У щоденнику студент повинен записувати усі види своєї діяльності під час стажування.

Дата	Зміст роботи	Кількість годин	Оцінка	Підпис методиста
	2	3	4	5

Щоденник заповнюється студентом і подається на підпис методисту щодня.

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Методист _____

ЗВІТ

за _____ розділом проходження стажування
студента _____ курсу, _____ групи,
спеціалізація “Олімпійський та професійний спорт”

/прізвище, ім'я, по-батькові/

під час практики

(зазначити об'єкти)

м. Київ з _____ по _____ 200 _ р.

У звіті відображено виконану роботу студента відповідно до розділу проходження стажування із зазначенням набутих навичків практичної діяльності на об'єкті стажування.

Формат 60x84/16. Фіз.арк. 4,63.
Наклад 300 прим. Зам. 777.

Віддруковано в ВПЦ «Експрес».